

Výpočetní technika a algoritmizace I

Úvod do předmětu

Cíle předmětu

- **VA1** je první z řady předmětů, kde získáte kompetence a dovednosti k efektivnímu využití výpočetní techniky v budoucím povolání i osobním životě.
- **Hardware:** získáme základní přehled o složení počítače a funkci jednotlivých částí.
- **Operační systémy (OS):** naučíme se efektivně pracovat s velkým množstvím souborů, zabezpečit data, získáme přehled o OS různých platform od smartphonů přes tablety, PC až po výkonné servery.

Cíle předmětu

- **Data:** seznámíme se se základními principy ukládání různých druhů dat (text, obraz, zvuk) v počítačových pamětech □ schopnost zpracování dat.
- **Počítačové sítě:** získáme znalosti a dovednosti k bezpečnému připojení do sítí (drát i bezdrát) a využívání jejich možností.
- **Bezpečnost:** seznámíme se s bezpečnostními riziky při používání počítačů a sítí, poznáme různé druhy hrozeb a způsoby, jak se před nimi bránit.

Cíle předmětu

- **Zpracování textů:** naučíme se upravovat textové dokumenty do souladu s typografickými pravidly, což využijete při přípravě různých seminárních prací a hlavně při zpracování bakalářské práce.

Vyučující

garant předmětu, přednášky:

Ing. Petr Jedlička, Ph.D.

Ústav informatiky (budova Q, 1. patro)

kancelář č. Q2.43, tel. 545 13 22 32

e-mail: petr.jedlicka@mendelu.cz

další přednášející:

Ing. Naděžda Chalupová, Ph.D.

Ústav informatiky, kancelář č. Q2.44

tel. 545 13 22 49

e-mail: nadezda.chalupova@mendelu.cz

Ing. Stratos Zerdaloglu

Ústav informačních technologií

tel. 545 13 27 07

e-mail: stratos.zerdaloglu@mendelu.cz

Témata této prezentace

- Části počítače a jejich úloha
- Základní pojmy
- Jednotky množství dat

Počítač

- Fyzické (hmatatelné) části počítače se nazývají souhrnným pojmem **hardware (HW)**.
- Veškeré programové vybavení počítačů se nazývá souhrnným pojmem **software (SW)**.

Hardware

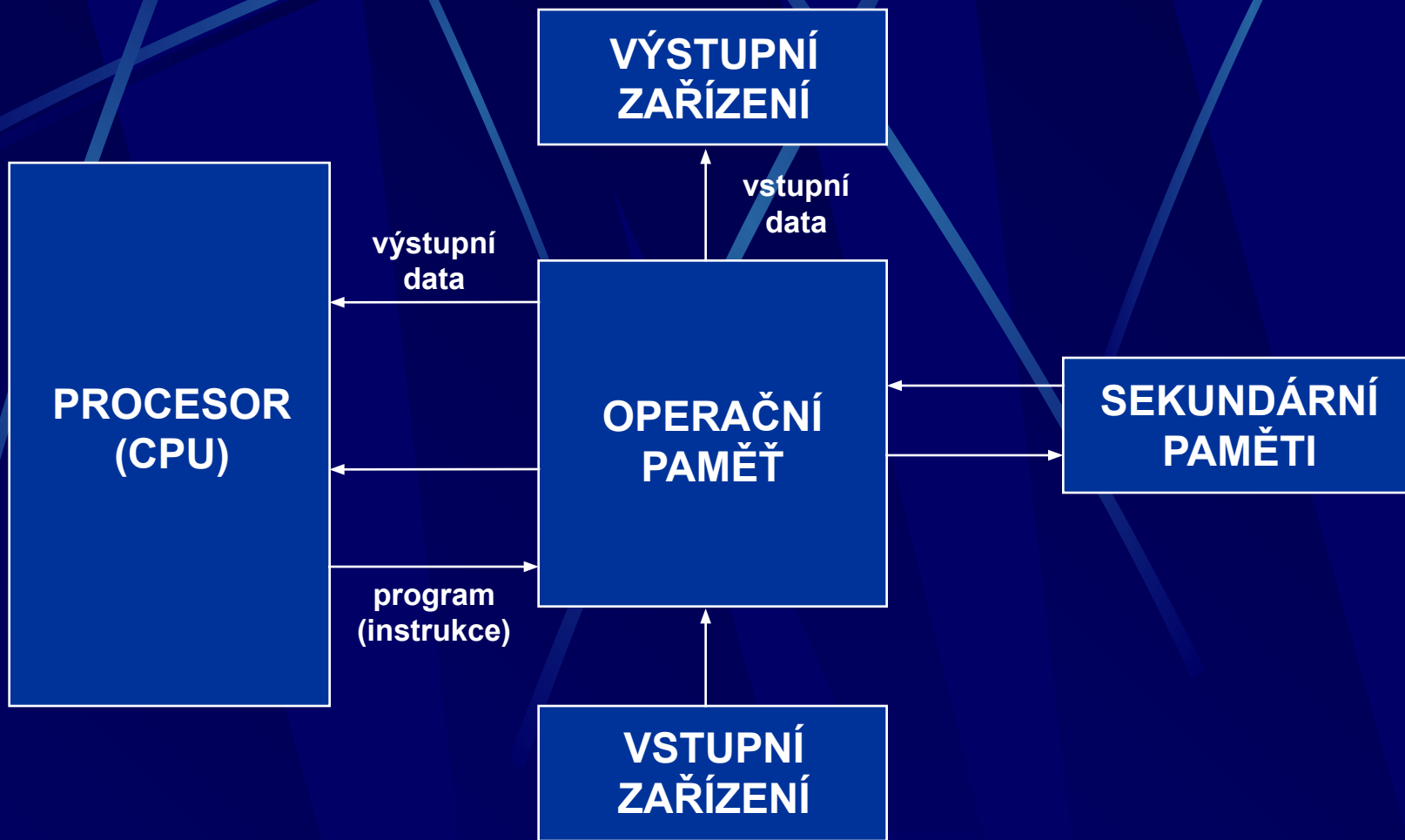
Komponenta	Úloha
Procesor (CPU)	Zpracovává data formou provádění instrukcí programu
Operační paměť	Dočasně uchovává aktuálně běžící programy a jejich data pro potřeby procesoru
Sekundární paměti	Trvale ukládají programy a data
Vstupní zařízení	Umožňují vkládání dat a programů člověkem + ovládání počítače
Výstupní zařízení	Převádí výsledky práce počítače do podoby vnímatelné lidskými smysly
Sběrnice	Zajišťují komunikaci mezi všemi výše uvedenými částmi počítače

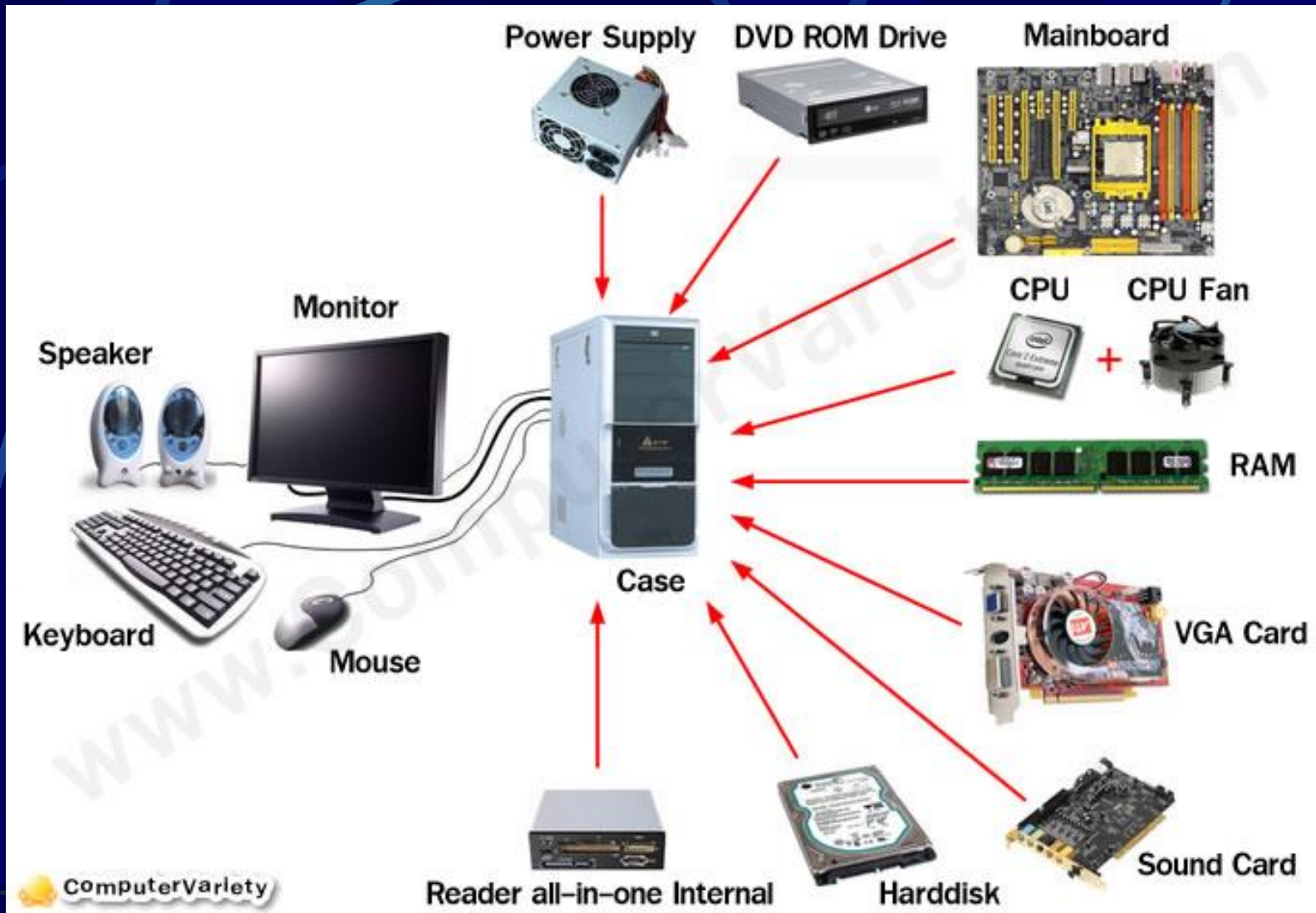
Hardware

Komponenta	Kategorie			
	vstupní zařízení	výstupní zařízení	operační paměť	sekundární paměť
pevný disk (HDD, SSD)				X
klávesnice	X			
tiskárna		X		
USB flash disk				X
skener	X			
myš	X			
DVD				X
mikrofon	X			
sluchátka/reproduktory		X		
monitor/displej		X		
dotykový monitor/displej	X	X		

Základní schéma počítače

Hardware (HW)

Hardware (HW)

- Základní deska (motherboard, mainboard) obsahuje sběrnice a slouží k propojení jednotlivých částí počítače
- Hardwarové komponenty se k základní desce připojují buď přímo (CPU, oper. paměť), nebo nějakým typem kabelu (např. pevný disk).

Software (SW)

- Veškeré programové vybavení počítače
- Rozdělení:
  - *systemový* software – operační systémy
  - *aplikační* software (ASW) – všechny ostatní typy aplikací (kancelářské aplikace, grafické editory, antiviry, webové prohlížeče, hry, ...)

Bit

- *Bit* je nejmenší jednotkou informace.
- Označuje jednu číslici dvojkové soustavy (0 nebo 1).
- Slovo bit vzniklo zkrácením ang. slov **B**inary **digiT** (dvojková číslice).
- Do jednoho bitu lze uložit např. informaci o pohlaví osoby (např. 0 = muž, 1 = žena)
- V některých případech se používají násobky kilobit (kb), megabit (Mb), gigabit (Gb) – např. rychlost připojení k Internetu.

Bajt (byte)

- Vyšší jednotka: **bajt** (z angl. byte, česky „slabika“, ozn. **B**).
- $1 \text{ B} = 8 \text{ b}$ (8místné číslo ve dvojkové soustavě, např. 11001011).
- Do jednoho bajtu lze uložit celé číslo z intervalu 0–255. Lze využít např. k zaznamenání věku osoby.

Kde je chyba?

explorer.exe – vlastnosti

Obecné | Digitální podpisy | Zabezpečení | Podrobnosti

 explorer.exe

Typ souboru: Aplikace (.exe)
Popis: Průzkumník Windows

Umístění: C:\Windows

Velikost: 2,62 MB (2 755 504 bajtů)

Velikost na disku: 2,62 MB (2 756 608 bajtů)

3f43568.msp – vlastnosti

Obecné | Zabezpečení | Vlastní | Podrobnosti

 3f43568.msp

Typ souboru: Opravy Instalační služby systé
Otevřít v programu: Windows® installer

Umístění: C:\Windows\Installer

Velikost: 677 MB (710 180 864 bajtů)

Velikost na disku: 677 MB (710 180 864 bajtů)

Jednotky množství dat

- např. mebibajt, kilobit

dekadické předpony		binární předpony		relativní rozdíl
násobek	předpona	násobek	předpona	
1000 (10^3)	k kilo-	1024 (2^{10})	Ki kibi-	2,4 %
1000 ² (10^6)	M mega-	1024 ² (2^{20})	Mi mebi-	4,9 %
1000 ³ (10^9)	G giga-	1024 ³ (2^{30})	Gi gibi-	7,4 %
1000 ⁴ (10^{12})	T tera	1024 ⁴ (2^{40})	Ti tebi-	10,0 %
1000 ⁵ (10^{15})	P peta-	1024 ⁵ (2^{50})	Pi pebi-	12,6 %
1000 ⁶ (10^{18})	E exa-	1024 ⁶ (2^{60})	Ei exbi	15,3 %
1000 ⁷ (10^{21})	Z zetta-	1024 ⁷ (2^{70})	Zi zebi-	18,1 %
1000 ⁸ (10^{24})	Y yotta-	1024 ⁸ (2^{80})	Yi yobi-	20,9 %

Odpověď:

- Operační systém Windows používá binární násobky jednotek, ale dekadické zkratky.
- Správně: 710 180 864 B $\approx$ 710 MB $\approx$ 677 MiB.
- Ve Windows (nesprávně): 710 180 864 B $\approx$ 677 MB.

- $710\ 180\ 864 : 1024 = 693\ 536$
- $693\ 536 : 1024 = 677,28$

Otázka na závěr

- Proč se někdy množství dat vyjadřuje v bitech (např. připojení k internetu rychlostí 50 Mb/s) a jindy v bajtech (např. velikost souborů)?